

Ksaver Meško:

Klic z narodne meje.

I.

Mnog pevec naš o krajih tujih peva,
ne vidi pa domačih, rodnih tal,
in ne, kako sovražnikov naval
nam krči sveto last od dne do dneva.

Se v sanjah mučnih vam ne razodeva
nikoli matere bolest in žal?
In lic ni rdečil srdu vam val,
ko zrlí ste, kako umira reva?

Nobeden ni na rodno grudo pal
v bolesti in navdušenosti uri,
in ni močan, goreč prerok z nje vstal,

ko vsrkal je iz nje ljubav in srd
in moč, da boj započne zoper smrt,
ki nas kosi ob Soči, Dravi, Muri?

II.

Pogledal sem po zemlji naši sveti.
Oj čudo ti! — Spev moral bi zapeti,
kakor zapet še bil nikoli ni,
da vredno bi slavil vse te čari.

O domovina, deva v rajskem cveti,
najkrasnejša na širnem božjem sveti —
kako srce ljubezni mi gori!
A srd iz duše do neba kipi,

ko zrem, da trgajo nevestin venec
z deviškega ti čela, z belih senec,
kako ti ropajo ves rajski kras.

Kdo? — Tujci? — Res! A bolj še lastni sini,
ki smrt želijo naši domovini,
ko sejejo sovraštvo v srca mas . . .

III.

„Usmili se, pomagaj nam, Gospod!“
 Naj tujcu bo v korist vse naše delo?
 Ves zarod naš požre naj tujca žrelo?
 Naj žanje tujec naših žuljev plod?

Kamór oko ozre se, vsepovsod
 se krči bojnih vrst zvestó krdelo;
 ni daleč čas, ko tujec vzklikne smelo:
 „Slovenov rod nekdam je bival tod!“ . . .

„Pomagam naj, naj rešim vas pogina?
 Ko pa poceni vam je domovina,
 ko pa sami želite robovati!

Ko pa ne nehate se — bratje! — klati
 in v srdcu divjem tratite moči —
 Saj rodu takemu pomoči ni!“

IV.

Kot svetli blisk v noči oblake piše,
 bi vžgal v rojakov srčne globočine,
 da jim iz src več slov teh ne izbriše
 ne čas, ne čast, ne mamona oblast:

Združite se v obrambo domovine!
 Z dnem slednjim gine naša sveta last,
 ne ura v boju našem nam ne mine,
 da ne začrta v zgodbe list: Propast!

Doklej še, bratje? — Sosed pa preži,
 lokavo bojem našim se smeji:
 „Le netimo strasti jim in zavist!

Le brata proti bratu vztrajno ščujmo,
 sovraštva vzroke vedno nove snujmo,
 njih divji boj — največja nam korist!“

V.

Bil sad sovraštva kdaj je blagoslov?
 In boj med brati — srečo kdaj rodi,
 in rod naj, dom naj naš krepí?
 Ne, ne, poguben, smrten je otrov!

Odkar nam večnost zgodovino piše,
 le sami boji, sama bol, trpkost,
 in samo suženjstvo in le nizkost,
 ki narod škriplje v njih, ihti in vzdíše.

Ponižan bil pa ni nikdar tako,
 nikdar še tlačilo ga ni igó,
 kot tlači ga v današnjih mračnih dneh.

Je čudo, če plamti nam srd v očeh,
 in če kriči vprašanje v srcih vseh:
 „Kdo kriv je žalostne usode, kdo?“

VI.

„Mogočni sosed!“ — Res! — A bolj še vi,
 ki v narodu budite le strasti,
 iz duš in src ljubezen rujete,
 in brata zoper brata ščujete!

Kjer brat se zoper brata le srdi
 in mu nesrečo le, pogin želi,
 je v domu takem srečna revna mati,
 se sme in more sinov radovati?

O domovina, kot nevesta si,
 ko gledajo telesne te oči;
 a če pogleda duša globlje v te,

le vdova si, s solzami orošena,
 v posmeh sovragom, od otrok žaljena —
 korak tvoj v smrt in v grob prezgodnji gre.

VII.

Ni več rešitve? — Je! — A večji rod
bo moral vstati in z ljubeznijo
preplaviti bo moral zemljo vso,
da zopet zbere razkropljene čete.

In ko jih združi, vse ljubezni vnete,
in ko iz src sovraštvo jim izžge
in s strastjo ljubavi presune vse —
tedaj naš slavni dan nam da Gospod.

Le src in misli sveti preporod
roditi more nov in velik rod,
ki kos bo tujcem, gladnim naše zemlje . . .

Radost in strah tesan srce objemlje:
Kdaj prideš veliki naš slavni čas?
Pomoči več, rešitve ni za nas? . . .

A. Debeljak:

Sanjač v zasneženi poljani.

Pred mano čez poljano neskončno
se lije srebrno-sviléna koprena.
Nad mano se vije črno-svinčena zavesa,
z oblakov — mračnjakov spletena,
in krije nebesa
in pije vso luč in toplino solnčno.

Čez polje blodim jaz, neznamen popotnik,
in bolj je bleđ mi obraz ko sneg na planjavi
in bolj izžet, kot da sem osivel pohotnik.
A v srcu je mrak, teman kot oblak,
ki ziblje nad mano v temi se sanjavi.

Onemogla je želja vzbrstela: raztópi snegove,
razkólji oblak in zapali mrakove!